

AUTOCEFALIA BISERICESCĂ: UNITATE DE CREDINȚĂ ȘI LIBERTATE DE CONDUCERE*

I. Autocefalia - notă caracteristică a Ortodoxiei

Ortodoxia sau Biserica Ortodoxă universală se prezintă astăzi ca fiind o comuniune de Biserici autocefale surori, egale între ele, libere unele față de altele în ceea ce privește conducerea administrativă, dar unite unele cu altele prin aceeași credință, aceeași viață sacramentală și aceeași structură și disciplină canonică (juridică). Aceste Biserici autocefale, recunoscute ca atare în întreaga Ortodoxie sunt: *Patriarhia Ecumenică de Constantinopol* (cu sediul la Istanbul, Turcia); *Patriarhia Alexandriei* (cu sediul la Alexandria, Egipt); *Patriarhia Antiohiei* (cu sediul la Damasc, Siria); *Patriarhia Ierusalimului* (cu sediul la Ierusalim, Israel); *Patriarhia Rusă* (cu sediul la Moscova); *Patriarhia Sârbă* (cu sediul la Belgrad); *Patriarhia Română* (cu sediul la București); *Patriarhia Bulgară* (cu sediul la Sofia); *Patriarhia Georgiei* (cu sediul la Tbilisi); *Arhiepiscopia Ciprului* (cu sediul la Nicosia); *Biserica Ortodoxă a Greciei* (cu sediul la Atena); *Biserica Ortodoxă a Albaniei* (cu sediul la Tirana); *Biserica Ortodoxă a Poloniei* (cu sediul la Varșovia); *Biserica Ortodoxă a Cehiei și Slovaciei* (cu sediul la Praga).

* Cuvântul Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, adresat cu prilejul primirii titlului de *Doctor Honoris Causa* al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, vineri 15 octombrie 2010.

Ortodocșii din diaspora care au emigrat din țările unde Bisericile Ortodoxe sunt autocefale, sau care au devenit ortodocși în urma misiunii unor Biserici Ortodoxe depind, în general și în mod firesc, din punct de vedere canonic, de una din Bisericile-mame, în a cărei jurisdicție canonică și grijă pastorală se află, fie datorită identității de credință și de etnie cu această Biserică, fie datorită faptului că au devenit fiii acestei Biserici în urma primirii Botezului într-o comunitate a acesteia și de la un slujitor al ei.

Între Bisericile Ortodoxe autocefale surori și egale între ele, Patriarhia Ecumenică de Constantinopol se bucură de un *primat de onoare* care, atunci când împrejurările o cer, se prezintă sub forma unui primat de coordonare a coresponsabilității panortodoxe în acțiuni care privesc întreaga Ortodoxie, ca de pildă, în vremea noastră, conferințele panortodoxe sau dialogul panortodox cu diferitele confesiuni creștine etc. Titlul de *patriarh ecumenic* pe care îl poartă Arhiepiscopul Constantinopolului derivă de la cuvântul „*oikoumene*” care înseamnă lumea locuită de oameni. Acest titlu a intrat în uz la Constantinopol începând cu secolul al VI-lea, deci într-o vreme când orașul Constantinopol era capitala Imperiului Roman creștin sau a lumii creștine. Cu alte cuvinte, patriarhul ecumenic era patriarhul din capitala imperială a lumii creștine, dar nicidecum patriarhul întregii creștinătăți, deoarece existau și alte patru Patriarhii: Roma, Alexandria, Antiohia și Ierusalim. De altfel, patriarhul ecumenic este ales doar de sinodul Patriarhiei Ecumenice, fără participarea altor Biserici autocefale surori. Titlul de „*patriarh ecumenic*” este, deci, un titlu onorific care nu implică deloc ideea unei jurisdicții sau puteri bisericești universale. Când însă este vorba de un sinod, sobor sau conciliu ecumenic, cuvântul „*ecumenic*” înseamnă „*a toată lumea*” (creștină). Un

sinod ecumenic este, deci, un sinod cu autoritate universală, *pentru că reunește ierarhi ai tuturor Bisericilor Ortodoxe din lume și exprimă în modul cel mai solemn credința Ortodoxiei universale. Prin urmare, sinodul ecumenic este autoritatea supremă în materie de învățătură dogmatică, sacramentală și canonic-pastorală. Dogmele și canoanele sinoadelor ecumenice sau cele confirmate de ele sunt valabile și normative în întreaga Ortodoxie.*

În comuniunea Bisericilor Ortodoxe autocefale, patriarhul ecumenic, întrucât se bucură doar de un primat de onoare, nu are vreun drept de jurisdicție asupra celorlalte Biserici Ortodoxe autocefale surori, nici dreptul de a vorbi sau decide ceva în numele întregii Ortodoxii, fără acordul celorlalte Biserici Ortodoxe surori, dar poate iniția consultări cu celelalte Biserici autocefale pentru o acțiune comună. Toate acestea arată că *autocefalia unei Biserici locale, indiferent de vechime sau mărime, patriarhie sau mitropolie, implică egalitatea ei canonică și pastorală cu toate celelalte Biserici autocefale surori. Cu alte cuvinte, organizarea vieții eclesiale a Ortodoxiei universale, potrivit principiului fraternității și egalității Apostolilor între ei, se exprimă într-o comuniune de Biserici egale reprezentată pe plan universal de Sinodul ecumenic, iar la nivel regional (național sau provincial), de Sinodul patriarhal sau Sinodul mitropolitan. Chiar și dreptul de a primi apel și dreptul de devoluțiune al patriarhului și al mitropolitului derivă din responsabilitatea lor de a prezida sinodul patriarhal, respectiv, sinodul mitropolitan. Astfel, sinodalitatea, ca autoritate rezultată din comuniunea dogmatică, liturgică și canonică a Bisericilor locale exprimată în sinodul episcopilor, nu poate fi subordonată unei autorități primațiale singulare: patriarh sau papă, ci doar prezidată sau coordonată de cel dintâi dintre episcopi. În Ortodoxie, primatul, adică slujirea, oficiul sau rangul de protos, este integrat în sinodalitate, după cum, în Sfânta*

Treime, Tatăl este „Protos”, dar egal cu Fiul și cu Duhul, iar unitatea lor este comuniunea lor de iubire reciprocă și de conlucrare fără subordonare, izolare sau separație. Astfel, *sinodalitatea este imagine sau icoană a comuniunii apostolice, în care întâistătorul între Apostoli nu este unul deasupra tuturor (unus super omnes), ci unul între egali (unus inter pares), chiar dacă este în fruntea lor.* În același timp *sinodalitatea este și imagine sau icoană spirituală a comuniunii trinitare, în care Persoanele divine distincte sunt deoființă (consubstanțiale), egale între Ele, și unite în comuniune de iubire, comuniune care se manifestă în dăruirea lor reciprocă și în conlucrarea lor în creație și în iconomia mântuirii lumii.* În acest sens, *comuniunea trinitară devine normativă pentru comuniunea eclesială, cum se arată în Evanghelia după Ioan (17, 21-22) și canonul 34 Apostolic.* În consecință, devierea de la sinodalitate poate deveni deviere de la ecesiologia trinitară și apostolică.

Specificul unității bisericești a Ortodoxiei universale este afirmarea *principiului egalității și coresponsabilității Bisericilor surori, și nu afirmarea principiului subordonării sinodului regional sau ecumenic unui singur ierarh, cu putere dogmatică și canonică supremă și absolută, cum este puterea singulară a papei în Biserica Romano-Catolică.* La această putere singulară și absolută a papei s-a ajuns treptat, în mileniul al II-lea, după Schisma din 1054, printr-o *subordonare sistematică a autorității sinoadelor provinciale și universale (ecumenice) autorității papei, care aprobă singur actele sinodului sau conciliului ecumenic, pentru ca acestea să poată fi valide.* Din acest motiv, în prezent *singura autocefalie existentă în Biserica Romano-Catolică este autocefalia personală a papei, nu cea a vreunui sinod al episcopilor.*

Totuși, în pofida acestei mari deosebiri între Ortodoxie și Romano-Catolicism, în privința *relației dintre sinodalitate și întâietate sau primat*, deosebire care constituie până astăzi un obstacol major în calea unirii celor două Biserici, *ceea ce este comun amândurora este importanța episcopatului în păstrarea unității de credință, de viață sacramentală și disciplină canonică, de-a lungul secolelor*. În acest sens, pentru ca dialogul teologic dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică să avanseze, trebuie ca discuția despre primatul papei să fie pusă în relație cu autoritatea sinodului autocefal. Desigur, există la Roma o încercare de revenire la sinodalitate prin instituirea *Sinodului episcopilor* care se întrunește periodic, însă acesta nu este în prezent un for decizional, ci doar consultativ.

Deci principiul autocefaliei multiple sau al pluricefaliei distinge Ortodoxia de monocefalia absolută a papei din Biserica Romano-Catolică, în care toți episcopii Bisericilor locale (diecese), inclusiv patriarhii care prezidează sinoadele Bisericilor Orientale unite cu Roma, sunt subordonați papei ca autoritate doctrinară și canonică supremă. Pe de altă parte, același principiu al autocefaliei multiple distinge Ortodoxia și de Protestantism, care, deși pune accentul, ca și Ortodoxia, pe libertatea Bisericilor locale, totuși nu mai are capacitatea de a forma în totalitatea sa o singură Biserică și nici nu face dovada de a fi păstrat unitatea de doctrină a credinței, de viață sacramentală și de structură canonică din timpul sinoadelor ecumenice. Aceasta se explică mai ales prin faptul că Reforma protestantă a suprimat episcopatul sacramental și sinodalitatea episcopală ca manifestare a coresponsabilității apostolice în păstrarea unității de credință de-a lungul secolelor (succesiunea apostolică pe linie episcopală).

Spre deosebire de Protestantism, care se prezintă sub forma unei mulțimi de Biserici sau comunități confesionale diferite între ele în ceea ce privește atât doctrina credinței, cât și viața sacramentală și disciplina canonică, *Ortodoxia, fidelă eclesiologiei apostolice și eclesiologiei sinoadelor ecumenice din timpul arhiepiscopiiilor, mitropoliilor sau patriarhiilor autocefale, are conștiința vie de a fi sau forma o singură Biserică, în continuitatea Bisericii nedespărțite a lui Hristos, adică a Bisericii din timpul Apostolilor și al Sfinților Părinți adunați în sinoadele ecumenice.* Ortodoxia afirmă acest adevăr, nu ca pe un merit al oamenilor, ci ca pe un dar sau ajutor de la Dumnezeu în păstrarea unității dogmatice, sacramentale și canonice a tuturor Bisericilor Ortodoxe surori, între ele, pe baza Tradiției apostolice și patristice. Astăzi, această fidelitate față de Tradiția apostolică și patristică trebuie reafirmată ca bază de dialog cu alte Biserici și uneori ca un corectiv adus unor tendințe interne de a diminua rolul sinodalității în favoarea întâietății sau primatului, care este înțeles mai mult ca privilegiu singular, decât ca responsabilitate în interiorul sinodalității, slăbind astfel fraternitatea și egalitatea Bisericilor Ortodoxe autocefale surori.

Din punct de vedere al eclesiologiei ortodoxe, o Biserică locală ortodoxă canonică (în sensul cel mai restrâns) este o *episcopie* care are în fruntea sa un episcop ortodox canonic, care se află în comuniune cu întreg episcopatul ortodox canonic universal, și implicit cu totalitatea Bisericilor Ortodoxe autocefale surori.

De aceea, în Ortodoxie nu oricine și oricum poate înființa Biserici locale noi, sub pretextul sau cu pretenția de a crea Biserici „libere” sau „independente”, deoarece *adevărată libertate creștină nu se realizează prin răzvrătire, schismă sau separație bisericească, după cum nici unitatea sau comuniunea eclesială nu se impune prin constrângere, ci libertatea eclesială se manifestă prin afirmarea împreună, în comuniune, a unității de*

credință, de viață sacramentală, de iubire și de respect reciproc. Iar când trebuie corectate abuzuri sau devieri de la normele comune și când se dorește înnoirea vieții bisericești, acestea trebuie să se facă, pe baza Tradiției Bisericii nedespărțite, nu împotriva ei și nici sub forma rupturii cu ea, ci printr-o fidelitate reînnoită față de Biserica cea una, sfântă, sobornicească și apostolică a lui Hristos de-a lungul veacurilor.

II. Drepturile unei Biserici autocefale

Biserica autocefală este o Biserică având conducere proprie sau de sine (în grecește *autos* = de sine, propriu; *kefalé* = cap, conducere). Organismul de conducere al unei Biserici autocefale este Sfântul Sinod prezidat de întâistătătorul acelei Biserici: patriarh, mitropolit sau arhiepiscop. Bisericile autocefale sunt *Biserici surori, egale între ele și libere unele în raport cu altele în ceea ce privește organizarea întregii vieți bisericești.*

Autocefalia unei Biserici implică în același timp: *multe drepturi, multă libertate și multă responsabilitate în hotărârile pe care le ia aceasta.* Deși drepturile unei Biserici autocefale *nu sunt expuse într-un cod canonic, ele derivă dintr-un consens al practicii vieții Bisericilor autocefale de-a lungul veacurilor, întrucât totdeauna au existat mai multe Biserici autocefale, în frunte cu patriarhiile vechi Roma, Constantinopol, Alexandria, Antiohia, Ierusalim (Pentarhia), iar Sinodul III ecumenic (431), prin canonul 8 acordă autocefalie și Bisericii Ciprului.*

Drepturile Bisericilor autocefale sunt:

a. *dreptul de a avea propriul sinod al episcopilor, prezidat de un patriarh, mitropolit sau arhiepiscop; acest sinod fiind singura autoritate canonică pentru tot ceea ce privește organizarea vieții bisericești;*

hotărârile sale sunt definitive și nu trebuie confirmate de vreo autoritate eclesială externă;

b. *dreptul de a alege proprii săi episcopi, inclusiv pe întâistătătorul ei (patriarh, mitropolit, sau arhiepiscop), fără o confirmare a acestora de către o autoritate bisericească externă;*

c. *dreptul de a înființa și organiza eparhii sau mitropolii, sinoade mitropolitane și adunări bisericești eparhiale care privesc comunitățile din jurisdicția sa canonică;*

d. *dreptul de a întocmi și promulga legi sau regulamente și reguli bisericești cu valabilitate pentru toate comunitățile bisericești din jurisdicția sa;*

e. *dreptul de a înființa instanțe canonice de judecată sau tribunale bisericești în vederea reglementării disciplinei bisericești;*

f. *dreptul de a cultiva relații fraterne cu alte Biserici Ortodoxe autocefale și de a întreprinde acțiuni de interes comun într-o anumită regiune, precum și dreptul de a iniția dialoguri bilaterale de ordin practic cu unele confesiuni creștine, desigur, nu în numele Ortodoxiei întregi;*

g. *dreptul de a sfinți Sfântul și Marele Mir (care este folosit la săvârșirea Sfintei Taine a Mirungerii, la sfințirea antimiselor și a bisericilor);*

h. *dreptul de a canoniza sfinți locali și de a compune slujbele dedicate lor;*

i. *dreptul de a înființa școli teologice;*

j. *dreptul de a păstori propria sa diasporă, asigurând preoți și ierarhi pentru aceasta.*

În rezumat, Biserica autocefală este o Biserică liberă în deciziile sale privind: *alegerea și hirotonirea episcopilor, administrația bisericească, organizarea educației teologice, a vieții liturgice și a activității pastorale și*

misionare, liberă în ceea ce privește misiunea sau slujirea sa în societate, relațiile frățești sau de cooperare cu alte Biserici, precum și relațiile cu autoritățile civile din țara în care păstorește comunități eclesiale. O Biserică autonomă se distinge de o Biserică autocefală prin faptul că nu se bucură de toate aceste drepturi enumerate mai sus: de pildă, întâistătorul sau primatul ei trebuie să fie confirmat de Biserica Mamă, care își rezervă și dreptul de a întocmi și promulga legi bisericești, de a înființa instanțe canonice și mai ales dreptul de a consacra Sfântul și Marele Mir, iar uneori și dreptul de a supraveghea relațiile Bisericii autonome cu alte Biserici Ortodoxe autocefale sau cu unele confesiuni creștine.

III. Condițiile obținerii autocefaliei

În ceea ce privește acordarea sau recunoașterea autocefaliei unei Biserici locale de către Biserica Mamă și de către totalitatea Bisericilor Ortodoxe autocefale, trebuie să precizăm că Ortodoxia *nu dispune la ora actuală de reguli canonice unanim acceptate privind modalitatea acordării sau recunoașterii autocefaliei, fapt pentru care această temă a și fost înscrisă pe agenda viitorului Sinod panortodox.* În decursul istoriei, recunoașterea autocefaliei unei Biserici dintr-o țară sau regiune a fost, uneori, un proces complicat și dificil, condiționat nu numai de principii canonice eclesiale, ci și de diferiți factori de ordin istoric, misionar, etnic și politic. Astfel, au fost cazuri în care unele Biserici autocefale și-au pierdut autocefalia pentru o perioadă anume, sau chiar în mai multe rânduri (de pildă, Biserica Ortodoxă Sârbă), tocmai datorită fluctuațiilor istoriei, a stăpânirilor și a frontierelor politice statale. Însă când contextul istoric a fost favorabil, autocefalia s-a impus ca o necesitate pastoral-misionară, ca

libertate de acțiune sporită. Această orientare are o bază canonică solidă în hotărâri ale Sinodului IV ecumenic și ale Sinodului VI ecumenic, care permit Bisericii o adaptare misionară și pastorală adecvată contextului istoric. De altfel, spre deosebire de sfintele dogme care privesc credința ortodoxă, sfintele canoane sunt reguli pastorale de organizare a vieții, astfel încât să fie apărată și promovată lucrarea Evangheliei lui Hristos în viața poporului creștin (cf. canonul 8 al Sinodului III ecumenic).

Între **condițiile obținerii autocefaliei** pot fi enumerate:

a. *capacitatea spirituală și materială a unei Biserici locale de a menține și promova credința ortodoxă și de a organiza viața bisericească a unui popor în totalitatea sa, fapt dovedit în decursul unei lungi perioade de timp;*

b. *numărul suficient (cel puțin trei) al episcopilor titulari;*

c. *dorința sau voința episcopilor, a clerului și credincioșilor din eparhiile dintr-o țară de a se organiza ca Biserică autocefală;*

d. *un teritoriu bine definit și un context etnic sau cultural în care această Biserică locală și-a arătat capacitatea sa misionară și pastorală.*

e. *autocefalia a fost adesea condiționată de independența statală sau politică a teritoriului sau a țării în care se află Biserica locală respectivă.*

Această condiționare a organizării vieții bisericești de evoluția organizării statale derivă din spiritul canoanelor 17 și 28 ale Sinodului IV ecumenic (451), precum și al canonului 38 al Sinodului VI ecumenic (Trulan, 692), potrivit cărora, *pentru o mai bună coordonare a vieții bisericești și a activității misionare, organizarea bisericească trebuie să țină seama de evoluția organizării civile din Imperiul roman creștin. Însă, după ce imperiile creștine și Imperiul otoman s-au destrămat au apărut statele independente naționale, în care Bisericile s-au organizat progresiv ca Biserici autocefale, iar unele dintre acestea au devenit mai târziu*

Patriarhii noi, adăugându-se la vechile Patriarhii din timpul Imperiului creștin, după cum într-o familie, copiii care ajung la maturitate întemeiază propriile lor familii alături de familia în care s-au născut.

f. *Biserica Mamă*, care are responsabilitatea canonică și pastorală pentru Biserica locală fiică aflată sub jurisdicția sa, *trebuie să fie convinsă de posibilitatea și necesitatea acordării sau recunoașterii autocefaliei dorită de această Biserică locală-fiică*. Recunoașterea acestei autocefalii și, în general, drepturile și îndatoririle majore legate de ea, sunt precizate într-un act oficial și solemn, numit *Tomos*; această recunoaștere a autocefaliei de către Biserica Mamă, este adusă la cunoștința tuturor Bisericilor Ortodoxe surori, cărora li se cere să recunoască, la rândul lor, Biserica respectivă ca Biserică autocefală soră. În prezent, această procedură este considerată insuficientă și se află în dezbatere în cadrul unei comisii panortodoxe. Patriarhia Ecumenică dorește ca *Tomosul* de autocefalie să fie semnat numai de patriarhul ecumenic, pe când alte patriarhii (Rusă și Română) doresc ca *Tomosul* să fie semnat de toți întâistătătorii Bisericilor Ortodoxe surori, după modelul actelor Sinoadelor ecumenice semnate de ierarhii care au participat la eveniment.

IV. Scopul autocefaliei: comuniunea bisericească fraternă sau unitate în libertate responsabilă

Atât autocefalia cât și autonomia unei Biserici nu sunt un scop în sine, ci ele vizează realizarea *comuniunii fraterne și responsabile între diferite Biserici locale, reprezentate prin episcopii lor, comuniune care nu este nici unitate constrângătoare, nici libertate schismatică (separatistă), sau pretext de izolare și de indiferență față de viața altor Biserici*.

Bisericile autocefale nu sunt Biserici independente după modelul statelor independente și suverane, care pot schimba, într-un fel sau altul, regimul social-politic și constituția lor fundamentală, deoarece Bisericile autocefale ortodoxe au o constituție sacramentală și canonică-pastorală comună, adică o identitate fundamentală care le unește pe toate și care transcende principiul autocefaliei ca principiu de conducere administrativă proprie. Acest fapt implică îndatorirea fiecărei Biserici autocefale de a păstra unitatea de credință, de viață sacramentală și de structură canonică cu toate celelalte Biserici Ortodoxe, în spiritul Tradiției apostolice și patristice a Bisericii nedespărțite a lui Hristos. Vocația primordială și esențială a Bisericii este comuniunea oamenilor cu Sfânta Treime, prin predicarea Sfintei Evanghelii, prin Sfântul Botez, prin Sfânta Euharistie și prin toate Sfintele Taine, toate săvârșite de episcopi, preoți și diaconi ortodocși canonici, astfel încât viața Bisericii să fie o imagine sau o icoană a comuniunii Sfintei Treimi, „ca toți să fie una, precum Noi suntem una” (Ioan 17,21).

O studiere atentă a raportului dintre unitatea și libertatea eclesială în înțelegerea lor ortodoxă, arată că **unitatea bisericească autentică nu derivă din subordonare constrângătoare, ci din consultare reciprocă și cooperare fraternă, nici libertatea autentică bisericească nu derivă din izolare și indiferență față de alții, ci este o libertate pentru comuniune, deci libertate responsabilă.** De ce? Pentru că iubirea creștină, slujirea și responsabilitatea în Biserică sunt *cu atât mai autentice, cu cât sunt împlinite în mai multă libertate.* Această legătură strânsă care există între menținerea unității de credință și libertatea bisericească responsabilă este admirabil exprimată în conținutul *Tomosului* de recunoaștere a autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române (din anul 1885), care cuprinde, de fapt, principiile de bază ale învățaturii ortodoxe despre autocefalie.

Din acest *Tomos* reies următoarele principii:

a. *Condiția primordială a acordării sau recunoașterii autocefaliei unei Biserici este: conservarea „unității indisolubile a credinței în legătura dragostei”. „Această unitate rămânând neatinsă și neclintită în toate veacurile – se spune în tomos –, chestiunile de administrație eclesiastică și ordinea demnităților se pot modifica potrivit cu starea țărilor. De aceea, și Preasfânta, Marea Biserică a lui Hristos, aprobând cu toată bunăvoința și recunoscând cu duhul păcii și al dragostei schimbările necesare administrației duhovnicești din Sfintele Biserici locale, le binecuvintează și le confirmă spre mai bună zidire a comunității credincioșilor.”*

Deci putem afirma că recunoașterea sau acordarea autocefaliei unei Biserici locale care n-a făcut, timp îndelungat, dovada capacității sale de a păstra neclintită unitatea credinței ortodoxe nu constituie un bine pentru viața spirituală a acelei Biserici și nici o acțiune responsabilă din partea Bisericii-Mame.

b. *Autoritatea supremă responsabilă de administrarea sau conducerea unei Biserici autocefale este Sfântul Sinod al acesteia, prezidat de un arhiepiscop, mitropolit sau patriarh. Sfântul Sinod al acestei Biserici nu este subordonat altei autorități eclesiale, dar, Sfântul Sinod al unei Biserici autocefale trebuie să exercite această libertate totală de conducere bisericească având conștiința responsabilității directe în fața lui Hristos, Capul Bisericii și Arhiereul Veșnic, după cum se spune în *Tomos*: „*așadar după cum am deliberat în Sfântul Sinod, cel de pe lângă noi, al iubiților noștri frați în Sfântul Duh și coliturghisitori, declarăm că Biserica Ortodoxă din România să fie și să se numească și să se recunoască de către toți neatârnată și autocefală, administrându-se de propriul și Sfântul său Sinod, având ca președinte pe Înaltpreasfințitul și**

Preastimatul Mitropolit al Ungrovlahiei și Primat al României, cel după vreme, nerecunoscând în propria sa administrație internă nici o altă autoritate bisericească, fără numai pe Capul Bisericii Ortodoxe celei una, sfântă, catolică și apostolică, pe Mântuitorul Dumnezeu-Omul, Care este singura temelie și piatra cea din capul unghiului, și întâiul și supremul și veșnicul Arhiepiscop și Arhipăstor”.

c. *Recunoașterea autocefaliei unei Biserici locale implică, deci, recunoașterea autorității sale canonice egală cu autoritatea canonică a celorlalte Biserici surori. De aceea, Sinodul noii Biserici autocefale este numit „Sinod frate în Hristos”. Prin recunoașterea autocefaliei, o Biserică fiică devine Biserică soră având maturitate eclesială deplină. Această nouă Biserică autocefală se face cunoscută tuturor Bisericilor autocefale, pentru a fi primită în comuniunea lor universală.*

d. *În Tomosul de autocefalie se mai precizează că această conducere de sine, în deplină libertate, implică, însă, o conformare liberă cu Tradiția continuă și neîntreruptă a Bisericii Ortodoxe.*

În partea finală a Tomosului se enumeră și alte responsabilități ale Bisericii Ortodoxe autocefale:

e. *Biserica autocefală, deși se bucură de toate prerogativele și drepturile inerente autocefaliei are, totuși, datoria de a păstra comuniunea de credință și de viață sacramentală cu celelalte Biserici autocefale și, ca atare, Sfântul ei Sinod trebuie să pomenească în dipticele sale pe întâistătătorii acestor Biserici; să colaboreze și să se înțeleagă cu celelalte Biserici Ortodoxe „în toate chestiunile importante canonice și dogmatice, care au trebuință de o chibzuire mai generală și mai comună, după sfântul obicei al părinților, păstrat de la început”.*

Toate acestea arată că principiul autocefaliei nu este libertate în izolare, ci libertate în comuniune. Iar dacă această comuniune se

manifestă mai ales la nivelul comemorării în timpul Liturghiei celebrată de întâistătătorul unei Biserici autocefale, al informării reciproce privind întronizarea noilor întâistătători și al consfătuirilor privind problemele de ordin bisericesc, *o colaborare mai intensă în ceea ce privește viața pastorală în diaspora, misiunea și mărturia ortodoxă comună astăzi în lume, ar putea contribui și mai mult la convingerea că libertatea pe care o oferă autocefalia nu se manifestă în izolare sau autarhie, ci în dinamica vieții bisericești, în cooperare și ajutorare frățească.*

† DANIEL

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE